

Pesmi naših borcev

II. ZVEZEK

P E S M I
N A Š I H B O R C E V

IZBRAL IN UREDIL
MILE KLOPČIČ

II. ZVEZEK

LJUBLJANA, junij 1945

IZDALA PROPAGANDNA KOMISIJA PRI IOOF
ŠT. 25

Tisk tiskarne „Ljudske pravice“ v Ljubljani

Izdano ob triletnici
svete domovinske vojne
narodov Jugoslavije ob
strani velikih zaveznikov

II. Z V E Z E K

N. N.:

RANJENEC STANKO

Osem je ura al' devet,
po hribih poka: kaj je spet?
Kaj tam gori se godi?
Mogoče partizan beži?

Glej, res! Pogumna in mlada
hitela sta kurirja dva.
Pa morata bežati,
sovrag ju hoče pokončati.

Strel! Eden mrtev obleži,
a drug še naprej hiti.
Rafal, dumdumke prilete,
mu kost in urca odlete.

A pošto on rešiti mora,
to njegova je naloga.
O ubogi partizan,
povsod je s krogli obdan.

Pa še ima pogum, moči,
vstaja, vstaja, zopet pada.
Mu roka silno krvavi,
a sovrag za njim drvi.

Tedaj dobil je tovarišico,
prav zlato res dušico.
Ta dala mu je vino,
da uteši bolečino.

Tovarišica pride v vas
in žalostna novica z njo:
»Zunaj partizan stoji
in čaka naše pomoči!«

Dobra Zvezda k Jelki pride,
žalostna spregovori:
»Jelka, kaj je zdaj storiti,
ranjenca ni zapustiti!«

»Kar korajžo,« pravi Jelka,
»kar po njega zdaj pojdiva,
do praga doma svojega!
Rešiti ga, da ne izkrvavi!«

Šli sta, Zvezda pravi: »Daj mi
pošto, da jo bom oprala,
ker poglej, je vsa krvava,
komandantu jo poslala.«

Oko mu zažari veselja,
ker izpolni se mu želja,
da se našla je oseba,
ki bo skrb mu vso odvzela.

»Daj mi roko,« pravi Jelka
»in jaz te bom peljala
po skriti ozki stezi,
te bom doma obvezala.«

Pripelje komaj živega
do praga, doma svojega:
»Mama, glej ga, Kristusa,
za nas izkrvavelega!«

Jelka teče po zdravnika,
ker je sila res velika.
Ta je hitro prihitel
in revčka smrti je otel.

Zdaj nekdo pride in kriči:
»Ranjenca ven iz vasi!
Kaj se z nami bo zgodilo,
če ga Nemci tu dobijo?«

»Rajši smrt, kroglo v glavo.
Ranjenca ne zapustim.«
Ko to od Jelke slišijo,
se v strahu vsi odstranijo.

Kako nesramni so ljudje,
da ranjencu tak' govore!
Saj on dal je svojo kri
zanje in za rod slovenski!

Ko pa mesec dni preteče,
mu pa dobra mama reče:
»Stanko, zdaj pa greš domov,
doma še poprej boš zdrav!«

Zdaj ostali smo mi sami,
Stanko, srečen si pri mami!
Ko bomo mi se vid'li spet,
tedaj svoboden bo naš svet.

Pripomba: Pesem je napisala petdesetletna
žena z Vipavskega. Objavljena je taka, kakršno je
natisnil »Partizanski dnevnik« dne 17. V. 1944.

Tončka Padovec:

NAJDRAŽJEMU

Tam daleč nekje v gozdovih kočevskih
odjeknil je strel in oblit ves s krvjo
si omahnil v naročje tovarišev zvestih,
ki s tabo branili so našo zemljo.

Kako zdaj do tebe prišla bi, moj dragi?
Želela bi biti nad grobom drevo,
da zvesto branila bi te pred sovragi
in čuvala dom tvoj, to črno zemljo.

Globoko bi v prst korenine pognala,
lahno, prav lahno te z njimi objela;
potem se zate nič več ne bi bala,
v viharju in soncu nad tabo bi bdela.

A čuj me, predragi, jaz nisem drevo,
da vedno bi bdela nad tabo!
Ne, bombo in puško sem vzela v roko,
da več ne boš čutil tujca nad sabo!

Svobodna naj zemlja ti truplo pokriva!
Za vedno naj tujec od tod bo pregnan!
Izginе naj noč, ki nam sonce zakriva,
in zarja svobode obsije naj dan!

Že bliža, že bliža se dan zmagoslavja,
ko narod slovenski ne bo več tlačan;
a zame ta dan bo še dan maščevanja,
ker takrat, predragi, boš res maščevan.

X:

PARTIZANOVA OPOROKA

Tovariši, izkopljite mi grob sredi gozdov,
sredi zlatega polja, požganih domov.
Počival bi rad tam, kjer sem se boril,
le tam bi rad sladkosti sna užil.

Vihar, ki danes z vso silo divja, bo
kmalu utihnil.

Tedaj se bo, bratje, glasilo:
Na delo zdaj vsi, ki prestali ste boj!
Na delo! Na delo zdaj, narod ti moj!

Nov dom si zgradimo zdaj vsi,
iz trpljenja, krvi, iz naših kosti.
Naj zraste dom poln obetov,
dom dela, meščanov, delavcev in kmetov.

Tovariši, če to željo nam boste spolnili,
da dom nam bo zrasel ob Dravi in Zili,
od Soče preko Goric do prekmurskih step,
bo moj počitek lehak in ves lep.

Korotan:

ŽRTVAM IZ MOJE ČETE

Ukaz! Naloga. In mi gremo
z nemirom v prsih, vendar z žarko vnemo.
Po stezi tiho! In oprezno zroč
korakamo z orožjem skozi noč.

V zasedi, v zaklonu sovražnik ždi.
Užge! V bolesti naš tovariš zaječi.
Mi streljamo nazaj, borimo se z usodo.
A naš tovariš mre z besedo: »Za svobodo!«

In drugo noč smo zopet mi na vrsti,
počasi stopajo junaki čvrsti.
Nad zemljo nočni je pokoj razlit,
a rjavi izdajalec je v goščavi skrit.

»Užgi in lezi!« kriknem. »Na rob, umik!«
Iz ust se dveh tovarišev iztrga krik.
In zgrudita na tla se v bolečini,
krog njiju bojni hrup in šum v tišini.

In planil sem k tovarišu, ki je omahnil.
A vse zaman. »Zgubljen sem!« je še dahnil.
Bil je njegov poslednji, lahni klic.
Zdaj grob je tam, samotен, brez cvetlic.

A v prsih bo ostal spomin nam vedno
za njim, ki v mrazu in brez strehe, a dosledno
boril se skupno z nami za svobodo.
Brez njega zdaj uživali jo drugi bodo.

Janez Šolar:

KO BOM LEŽAL V ZEMLJI ČRNI

Ko bom ležal v zemlji črni,
v naši sveti zemlji rodni,
nič se v žalost ne ogrni —
v domovini smo svobodni.

Hčeram pa povej, sinovom,
da smo padli za svobodo
jaz in drugi, da rodovom
našim polja cvetla bodo.

Da lahko boš svojo pesem
sredi domov naših pela,
da lahko boš, ko bo jesen,
nagelje na grob mi dela.

Zora:

SESTRA PADLEGA PARTIZANA

V hribih nekje moj brat leži.
Na grobu njegovem križa ni,
na grobu njegovem cvetja ni.

Drugi nihče se ne zmeni zanj,
žalostinko mu poje le črni vran
in veter ihti nad njim noč in dan.

Jaz slišim klic daljni sredi noči:
»Sestra, miru moji duši ni,
dokler naš narod pod tujcem ječi!«

»O, moj brat, pokoj tvoji duši,
narodu sinil bo svobode dan,
narod trpeči bo maščevan,
preden ti trava vzklije na ruši!«

Franci:

ONI DAN

Kolikokrat sem ga v mislih že doživel,
kolikokrat se kak tovariš je razvnel.

ob misli nanj:

»Da, oni dan,
ko končno priborili bomo si svobodo!...«

Spomin mi blodi nekaj let nazaj:

Kavarna. Dim. In godba.

Sestanek krog že skoraj praznih čaš.

Končali smo debato, kar se zastrmi tovariš naš,
Andrejče, v dimasti polmrak:

»Kaj misliš, Janko, bo li plapolala
zastava naša iz vseh oken, prav iz vseh?
In skozi ceste bo donela pesem svobode?«

Tovariš Mirko se drži na smeh.

Nam vsem pa se iskri v očeh!...

In zdaj?

Okoli ognja zbrani

sedimo partizani.

Cilj se je približal od tedaj.

V mračno nebo strmé preteče silhuete
visokih triglavskih planin

in njih ozadje vabi misli,
kipeče skozi dim
spominov in žareče cigarete.

Andrejče naš pa zopet sanja
o svobodi in zamišljeno oznanja
nam svoje hrepeneče misli:
»Veš, Janko, jaz pa vem sedaj,
kako bo to,
ko prišel bo
ta bajni dan!
Na cestah bodo vsi ljudje
in peli bodo, nosili zastave plameneče,
objemali, jokali se od sreče...
Da, to bo oni dan...«

Tedaj zaplaka Jankov brat,
naš Mirko, stari partizan,
padel mu je Janko včeraj, ko je bil napad.
Andrejče pa se zdrzne nad pomoto:
»Oprosti,« dé s prisiljeno trdoto,
»bila je samo moč navade,
raztresenost trenutna. Saj, ko je padel ranjen,
sem nosil ga jaz sam z livade.«

»Da, téžek je naš boj,«
tolažim Mirka ganjen,
nikar ne bodi žalosten nocoj,
saj veš, da je že blizu oni dan,
ko jokal boš od sreče, stari partizan!«

Slavijan Iztok:

MI

Gozdi šumijo in drevje ječi
v burnem viharju sredi noči.
Sence neslišne v razdaljah stoje
mirno v zaklonih... Mar so mrtve?

Pesem viharjev doni, čas teče...
In v sredi noči, dve uri preteče...
Sence stoječe le tiho spregovore.
Zamene že na mestih stoje.

Zarja rdeča z vzhoda priplava.
Gozd oživi, srenja, dobrava.
Sovražnik hiti... Partizanski bojni stroj
s pesmijo hiti na zmagoviti boj...

Pesem... Juriš — naskok. Pest
govori... Jekleno udarja pest...
Boj za nov svet in domovino.
V boj, da nov dom si zgradimo!

Vasilij:

ZBUDITE — ZDRAMITE SE V DOLINI

Zbudite — zdramite se v dolini! —
poje s planine partizan.
Lepše je kratko svobodno življenje,
kakor pa stoletno sužnje trpljenje.

Zbudite — zdramite se v dolini
vsa slovenska dekleta,
bratom pomagajte v gorah,
da bodo lepša vam bodoča leta.

Zbudite — zdramite se v dolini,
vi bratje slovenski,
da bo slovenske matere sin
živel svoboden v lepi Gorenjski.

Zbudite — zdramite se v dolini,
že dosti ste gorja prestali,
odkar ste padli v roke njim,
ki vse so vam pokrali.

Zbudite — zdramite se v dolini,
da kakor jaz na vrhu planin,
bo tudi v dolini
pel pesem svobode — slovenski sin.

Radoš:

OTOK RAB

Otok Rab, otok Rab,
nekdaj bil si letovišče,
po zaslugi podlih barab
postal si slovensko grobišče.

Nekje v daljavi piše mati pismo:
»Sin, Bog s teboj, odpiši, ker že dolgo
glasu od tebe več prejeli nismo.
Danes sem po pošti ti poslala
prepečenca, cigarete, dve klobasi,
ko prejmeš pismo, se takoj oglasi,
da ne bom v skrbeh po tebi vpraševala!«
Ne skrbi, mati. Jutri pismo belo
prejela boš; papir v njem nov in čist
prinaša ti novico neveselo —
sinov mrliški list.

Otok Rab, otok Rab,
nekdaj bil si letovišče,
po zaslugi podlih barab
postal si slovensko grobišče.

Otok Rab, otok Rab,
barake, lesene barake,
straža mrkih jeklenih čelad
čuva žive okostnjake.

Čez morje otožen jetnik se ozira:
»Tam daleč so, daleč gore Velebita,
za njimi svoboda, za njimi je Lika.
Zadavil bi stražo in žična ovira
mi ne bi k bratom zapirala poti,
a morje široko tja pot mi zapira,
silnejše je morje od mojih moči!«
Na gore v daljavi solznih oči
izstradan jetnik se ozira.

Otok Rab, otok Rab,
barake, lesene barake,
straža mrkih jeklenih čelad
čuva žive okostnjake.

Otok Rab, otok Rab,
kraj smrti, gladu in trpljenja,
koliko mladih uničil si nad,
tiha zatrl hrepenenja.

Doma nevesta čaka, obupuje,
kdaj ženin vrne se, nestrpna pričakuje:
»Dragi, vse čaka na poroko kot takrat,
ko so te mi iztrgali iz rok in odpeljali,
izropali ti dom in ga do tal požgali.
Ko vidim pogorišče, zaplakam vsakikrat.
Pridi, dragi, šla bova pred oltar,
še vedno sem le tvoja, za druge ni mi mar.«

Ne jokaj, dekle, ker nazaj
se vrnil več ne bo tvoj ljubi;
na Rabu v bolnici ga zdaj
nevesta druga, bela snubi.

Otok Rab, otok Rab,
kraj smrti, gladu in trpljenja,
koliko mladih uničil si nad,
tiha zatrl hrepenenja.

Otok Rab, otok Rab,
kdaj videl obraze bom znane
naših družin — naš najdražji zaklad —
ob skupnem ognjišču spet zbrane.

Skozi špranje barake sili veter, mraz.
Troje otrok, sestradanih, od mraza drhtečih,
zaupno obrača k materi svoj upadli obraz:
»Mama, lačni smo, zebe nas, poglej;
zakaj smo tu, kdaj gremo domov,
kje je očka, mama, povej!«
»Ker je očka ljubil mene, vas in vso našo zemljo,
je šel v partizane, da bori se za njo!
O, očka ve za nas! Tisoči, ki so z njim,
bodo maščevali naše trpljenje,
in skoraj pride čas,
ko se vrnili bomo spet nazaj
v nove čase našega rodu
k očku v ljubi domači kraj!«

Otok Rab, otok Rab,
kdaj videl obraze bom znane
naših družin — naš najdražji zaklad —
ob skupnem ognjišču spet zbrane.

Otok Rab, otok Rab,
odprl svoje si žrelo
in kakor ogromen, brezmejen prepad
požrl nam življenj tisočero!

Dokler bo živel slovenski narod
z grozo govoril bo tvoje ime,
preklinjal bo tujca in plačancev zarod,
ki so povzročili to strašno gorje.
Še pozni rodovi bodo poznali
križev lesenih brezmejne vrste,
žrtev nedolžnih se spominjali,
Krf naš slovenski dobil boš ime!

Otok Rab, otok Rab,
odprl svoje si žrelo
in kakor ogromen, brezmejen prepad
požrl nam življenj tisočero!

Radoš:

SEDEM IN ŠTIRIDESET

Sedem in štirideset novih krst,
sedem in štirideset svežih grobov,
sedem in štirideset trupel zakrila je prst,
da zrasel iz nje bo dom lepši in nov.

Sedem in štirideset
src mater slovenskih
na Gorenjskem, Primorskem in Beneškem
je zatrepetalo v bolesi.
Sedem in štirideset
novih žrtev tolovajev besnih,
v našem boju težkem
ima fašizem na vesti.

Čakala bo mati:

»Sin moj,
čemu ni več od tebe glasu?
Mogoče si se prehladil,
ko bredel si Idrijco do pasu
in ležiš bolan pri neznanih ljudeh?«

»Hčerka draga, čimprej se vrni,
da me razveselila v samotnih boš dneh,
kako težko pogrešam tvoj smeh,

ki si ga bila vsa polna.
Mogoče si bolna
in utihnil tvoj glas je srebrni?«

Molk. Nikogar ni nazaj,
samo strašna vest
je prišla do njenih ust:

Prestreljena in strta
sta padla pod streli krvnikov.
Skupni grob cerkljanskega božjega vrta
je sprejel sedem in štirideset mučenikov.

Adolf Šinkovec:

TAM, KJER ...

Tam, kjer v sužnosti rod je trpel,
sin očetovo skrivno je željo umel:
»Da se verig in ječ izogneva,
v varstvo se temnega gozda umakneva.«
Puška in bombe, misel na osvobojenje,
to njuno zdaj je edino hrepenenje.

Tam, kjer zdaj kri v potokih teče,
sin očetu — junaku in partizanu reče:
»Tam najina je mati in domovina.«
S solzo v očeh objame oče sina:
»Za mater, za ženo, za svobodo očetnjave
naj padeva oba, če treba, na polju slave.«

Tam, kjer domovje zdaj je požgano,
od brezčutne duše sovraštvo zasejano,
kjer brat brata rodnega več ne pozna,
nahujskan odpadnik ga sovražniku izda.
Trd boj tam bije partizanska četa
za tebe, le za tebe, domovina sveta.

Tam, kjer gozd končuje v trato zeleno,
gomilo danes vidiš s cvetjem okrašeno,
v njej oče ... partizan počiva in sanja,
nad gomilo oprt na puško sin se sklanja:
»Zgubil sem dom, mater, ženo in očeta,
zdaj ves sem samo tvoj, o domovina sveta!«

Adolf Šinkovec:

PESEM O MLINU

Klipe klope, klipe klope,
stari mlin zapel je davi,
žito žanjejo v snope
za potokom v daljavi.

Mlin je pel in mlel pšenico.
Le zamesi kruhek, mati!
Težko čakam že devico,
treba nam bo svatovati...

Deci spečemo slaščice,
vse najboljše našim svatom,
prešce bele za žanjice,
prešce bele bednim bratom.

Adolf Šinkovec:

ČETRTI JANUAR V ŽIREH 1944

Utihnilo strojnic srdito regljanje,
Švab žejen krvi je pokazal pete,
v žirovski cerkvi zazvonilo poldan je
mir padlim, ki so dali življenje za te.

Na bukovem štoru ves zmučen sedim,
življenje premišljam, ki te dni ga živim,
zdaj borba, zdaj pesem, zdaj članek za list,
to program naše borbe kristalno je čist.

Glej, v duši mi kljuje, še tukaj sediš,
si ranjen, iz rane močno krvaviš,
a kaj če bi krogla v srce te zadela
in pesem zvonov zdaj v slovo bi ti pela!

Ne strašim se smrti, kaj krogel vihar,
saj bijem za sveto se narodno stvar,
moja pot na tem svetu končana še ni,
naprej, naprej v borbo za lepše nam dni.

Kri naša žirovsko zemljó je pojila,
in novih junakov ta dan nam rodila,
gorje ti bo Švab, ko brigad naših moč
kot plaz iz goré te stisne v obroč!

Tedaj ne bo časa, da utečeš od tod,
naših strojnic bo pesem na zadnjo ti pot
donela iz grmov, bregov in gozdov, —
domovina, svoboden tedaj bo tvoj krov.

Blaž Ostrovrhar:

PRI PADLIH BORCIH

Mrtvaških ragelj spev glasan
odmeva z gore v beli dan.
Svobodo terja pesem ta,
upor do zadnjega moža.

Vali z doline se tiran,
ker tabor naš je bil izdan,
kolone, tanki, kamijoni,
bacači min in avijoni.
Strašen boj — napad srdit,
že v tretje je fašist odbit.
Leže alpini v goličavi,
mrtvi, ranjeni, krvavi.
Pa glej iz boka nov napad,
alpin pritiska že od zad.
Z Novakov, Cerkna in Tolmina
mu gre pomoč, o jadona domovina!
Že kliče tujec: »Vdajte se,
obkoljeni že davno ste!«
Prekleta slabo nas poznaš,
čprav slovenski dobro znaš!
Podal ne bo se partizan,
čprav obkoljen je, izdan.
Zares nam, fantje, z vseh strani

preti pogin še do noči,
in padli bomo kot junaki,
uporni, trdi mi vojaki.
Naj žanje smrt vas zdaj, tirani,
a vi, tovariši mi vdani,
bombe v róke, puške v dlan,
naj v slavi pade partizan!
Še ta ukaz vam zadnji dam:
Poberite ranjence od tam!
Če bomo prebili se tod,
se spomnil bo nas pozni rod!
In zdaj za mano v trpljenje,
skoz grob gre narod v življenje,
saj nočni mrak ni tak teman,
da ne zasije zore dan.
Kot eden glas zdaj zagrmi:
»Hura — juriš«, in doni
od Porezna do Labnega,
od Davče tja do Cerknega.
Se vnel je ples zares krvav
sred grmov, skal in pa dobrav;
med gromom bomb, rafalov jek,
že vidim Lahov nagli beg.
Zažgali gozd so in senike,
da v dimu krili bi umike.
Imeli mi smo štiri mrliče,
so v Cerknem borbe hude priče.
Cerkljanke vence so povile,
gomile borcev okrasile.

Oni dan o polnoči
sem hodil v tej okolici
in spomnil sem se teh grobov
ter krenil tja na dom duhov.
»Prišel sem jaz vas obiskat,
ker vodil sem vas tistikrat«,
tako pozdravim na grobeh.
Tedaj zmrazi me po kosteh...
Stojé tovar'ši pred menoj
v polni opremi kot za boj.
'Z oči jim sije ognja žar,
so bombe odvite za udar.
Me vpraša Bojan, kaj želim,
mi pravi drug, zakaj ne spim.
Tretji roko mi poda,
četrti nemo se smehlja.
Prošnjo, fantje, imam do vas,
ki terja jo današnji čas;
izdajstva mnogo je med nami,
ta dal je tud' vas rani jami,
zato sem prišel sem na vezo,
da z družbo vašo strem to pezo,
ker vem, da bili ste udani,
in borci hrabri vse do lani,
ko vas zemljica je požrla
in meni borce verne strla.
Povzdigne Bojan glas in pravi:
»Vemo mi to in svetu javi,
da zemlja bo se maščevala,

grobov tišina bode vstala
ter zrasla v žive bo orkane,
požrla hlapce in tirane.«

Tedaj z zvonika ura je odbila,
je zemlja spet mrličje skrila.
Odšel tedaj sem v noč temno,
bedel do jutra, mislil to!

Iztok:

NEKOČ ČEZ VEČ MILIJONOV LET

Nekoč čez več milijonov let,
morda bo geolog iskal,
kako živeli so ljudje v današnjih dneh.

Zakrivil ustnice bo v trpek smeh:
Da, da, takrat pač človek bil je še žival,
zato dejanj njegovih mu ni šteti v greh.

Če pa bi mogel vedeti,
kako so naša srca toplo bila tisti čas,
da nam tovarišтво bilo je več kot mi sami,
morda drugačno mnenje bi dobil o nas
in bi razumel naše velike boli.

Jeni:

PISMO

Zdaj pišem, draga, pismo belo,
to pismo belo, neveselo.
Saj kak bi pisal ti veselo,
ko vidim samo zimo belo.

Morda želiš, da pišem o pomladi,
morda o rožcah, o livadi?
Al tukaj, draga, ni pomladi,
in rožic tu ni več v livadi.

Tu, draga, rože so krvave,
le te prekrivajo planjave.
Le njih ti pošljem in pozdrave,
saj njih so polne vse planjave.

A kadar zima ta prestane,
ko narod svoboden spet vstane,
takrat ti pošljem rože bele,
pozdrave pošljem ti vesele.

Jeni:

PRISEGA

Na gori visoki stoji partizan,
v dolino se tužno ozira.
»So dragi še živi in dom nepožgan?«
ta misel ne da mu več mira.

Dolino mu rodno pokriva megla,
in tujčeva peta jo tlači;
zdaj sonce in sreča od nje sta odšla,
svoboden še ni kraj domači.

Le krik in jok se čuje skoz meglo,
ko tujec domove podira.
Zločince krvave pokriva z meglo,
a narod junaško umira.

Le doli v dolini se plazi pošast
v višinah ni zanje več mesta;
v zločinih in krvi bo njena propast
in skoro ji smrt bo nevesta.

Junak pa v zrak dvigne stisnjeno pest
in domu ter rodu priseže,
da bando zločinsko pregnal bo iz mest,
ki nanje ljubezen ga veže.

Opomba: Pesem je nastala, ko sem po štirih mesecih raz hribov nad Borovnico prvič zopet gledal Ljubljano.

Stanko Kožuh:

PREKMURCEM

Slovenka vas je oddejila,
Slovenka vam je mati!
Slovenec vaš je oče!
Slovenci ste, saj drugo ni mogoče.

Čigave šege in navade
so vam stari običaji?
Avarske, hunske so parade
le pačile vaš mili kraj.

Da vstane Kocelj in Pribina,
kaj porekel bi sedaj?
Prekrel bi hlapčevanje sina,
užaljen legel bi nazaj.

Stane K.:

AKCIJE

Hitimo s Pohorja v dolino,
v duši nam je žarki plamen.
Spotikajoč se v korenino,
premikamo ta večni kamen.

Podnevi tabor naš je v šumi,
da nas kdo ne izsledi.
Ponoči pohitimo v trumi
v slovenske ljubljene vasi.

Ideji smo dosledniki!
Partizani smo ponosni.
Pri dobrih smo koledniki,
pri zlih smo neizprosni.

Mi kopljemo sovragom grob.
Vanj jih po redu devamo,
oko za oko in zob za zob,
plačilo to zahtevamo.

Jože:

SKOZI VAS

Prišli so čez dan,
jih vzela je noč,
veselo so vriskali,
veselo so peli,
na prsih jim nageljni
so rdeči dehteli.

In nihče ni vprašal
odkod in pa kam,
kdaj v hišo domačo
ponese jih čas,
ki v borbi poslednji
zedinil bo nas.

Anton Bajželj:

KAM

Kam se boste skrili,
če vojna zahrumi,
vi mladi, vedri, čili,
ve cvetke sončnih dni?

Na gore, na planine
nas žene mlada kri,
sovražnik iz tujine
nas tam ne prepodi.

A kam se boste skrili,
če gore preleti,
če z drznimi letali
nad vami zabrni?

V skalovju in v goščavi
poiščemo si pot,
tam nas ne bo opazil
ptič roparski — pilot.

In kam boste krenili,
če hiše prazne vam požge?
Kdo vam postavi nove,
če svojce smrt zatme?

Z delavnimi rokami
se vrnemo domov,
napravimo ga sami,
še lepši dom bo nov.

Ljubezen bo cvetela
in mir bo vladal v njem,
za vse bo dosti dela
in dosti kruha vsem.

Vinko:

GORSKI KOTAR

Ves teden dim zastiral je obzorje,
plamtele kakor bakle so vasi lesene,
pripeljal vrag s seboj mladino je in žene,
ko prej vprizoril cele je pokolje.

Za okupatorjem povsod ostuden sled,
nepokopana trupla na moriščih,
otroci, starci ginejo v taboriščih,
kjer osrečuje jih fašistov novi red.

Kjer bile so vasi, tam ruševine
so samo. Le dimniki stoje v zrak,
kot spomeniki in kulture znak
dvatisočletne rimske zgodovine.

Ves Gorski Kotar pust je in požgan.
Samo ponoči tu in tam se senca zgane,
na zapuščenem polju si nabira hrane,
edini prebivalec — osvnetnik partizan!

SVOBODI

(Po Otona Župančiča pesmi »Tiho prihaja mrak«.)

Tiho prihaja k nam,
plah je njen korak,
kdo? Svoboda.
Srce, zakaj drhtiš?
Česa, povej, si želiš
v tej minuti?

Ali je jata želja
šla do daljnih meja
osvobojenih,
ali prek naših trat
začula se pesem granat
in mitraljezov?

Gromko prihaja k nam,
nič več ni plah njen korak,
že je pred vrati.
Srce, ti nič več ne drhtiš,
tu imaš, kar si želiš,
sonce, svobodo!

Karel Cerar:

HEJ, JUNAKI

Tleči ogenj brez plamena
vse močnejše v srcih tli;
naša vojska čez slemena,
čez zapreke v boj hiti.

Hej, junaki,
naprej s koraki!
Juriš, juhej,
za zmago naprej!

Že mitraljez v temo zapoje,
naša zvezda kaže pot;
naše vojske jeklo poje,
da sovrag beži povsod.

Hej, junaki,
naprej s koraki...

Za svobodo domovine,
za življenje, za pravico
hrabra vojska čez pečine
nosi osveto za krivico.

Hej, junaki...

Klusov Joža:

PARTIZANOVA POMLAD

Na dremotne krone drevja
trudne kaplje padajo vso noč,
preko listov velih in vejevja
zašumel je vetra dih pojoč.

Prišel malo k tebi v vas sem, mama,
zdaj, odkar me ni, vem, da vsak dan
hodiš po gozdovih za menoj
in zvečer, ko ležeš trudna vsa in sama,
premišljuješ: Kaj je, sin, s teboj?

A nocoj,
ko deževne kaplje pojejo prek streh
naših malih partizanskih koč
in tovariši že spe vsi sanjajoč,
sem po naših skritih stezah in poteh
prišel k tebi mimo mrež in straž...

Zdaj smo v gozdu kot brezdomci, to je res,
toda zime se še malo ne bojimo,
saj nam bližja je pomlad kot kdaj poprej,
zanjo se borimo in trpimo.
Glej, mi kujemo železen most
čez morja krvi v novi čas,

pesem vstajenja je zapel
nam iz vzhoda bratskih ljudstev glas.
Malo še potrpi, pa v Ljubljano
stopiva z zastavo našo jaz in brat,
ki mu ime je kakor meni — partizan,
pa prineseva s seboj pomlad.

Na dremotne krone drevja
trudne kaplje padajo vso noč,
preko vseh gozdov slovenske zemlje
dihnil je pomladni svit pojoč.

Tomi (Šonc):

V TVOJIH KRVAVIH OČEH

V tvojih krvavih očeh,
domovina,
gledam sladki nasmeh
svobode, življenja.

V teh temnih in sužnjih
nočeh,
domovina,
čutim prve tople žarke
sonca, vstajenja,
O, narod slovenski,
bodi ponosen,
jeklen, neizprosen!
Saj ni te premagal
tujec peklenski.
Mi, tvoji sinovi,
gradimo srečno prihodnost,
nov svet,
čeprav so grobovi
požrešni in večno odprti.

Ne bojimo se smrti,
domovina!
V tvojem naročju

bomo dosegli mir
in za večne čase
praznovali slavnostni pir.
Domovina,
takrat ne boš imela
krvavih oči!
Gledala boš nas,
svoje sinove,
ki so ti priborili
svobodo — lepši čas.

Vanjo:

SVETINJA

Ko luč sveta v slovenski zemlji ti je zasijala,
in mati nežno prvič zibelko postlala,
svetinjo dragoceno ti v spomin je izročila,
z besedami ljubezni tople ti je naročila:

Moj sin, skozi stoletja naše zgodovine,
v trenutkih težkih, v usodnih odločilnih bojih,
kjer koli je vodila pot korake dedov tvojih,
svetinja ta je varovala meje domovine.

V stepah pustih, nepreglednih, daleč tam na vzhodu,
je prav tako jo izročila nekdam tvojim dedom,
da čuvali so jo pod širnim in svobodnim nebom
ter ohranili neoskrunjeno še poznemu rodu.

Ponesli so s seboj jo, dragocen zaklad,
po daljnih poljanah in strmih bregovih,
čez reke šumeče, po tihih gozdovih;
ustavil ni jih tujec, nešteto ne pregrad.

Številni junaki prelili že zanjo so kri,
ko uničiti hotel sovrag je stoletni podobo,
ki narodu svojemu bila je simbol za svobodo,
junaško še ti, če treba bo, zanjo umri!

Dokler bo rod slovenski čuval zapuščino dedov,
živel v svobodi še do poznih bo rodov!
A ti, moj sin, in narod ves naj se zaveda:
ta dediščina — svetinja sveta — slovenska
je beseda!

Lah Avguštin:

MOGOČNO POPEVKO NAM STROJNICA POJ

Odjeknil klic po svetu je strašan,
da v sužnosti naj živel bi Slovan,
že vrag zanetil je krvav požar,
ki v srcih naših zbudil je vihar:
za svobodo je rod slovenski vstal,
sovražnika stoletnega napal.

Mogočno popevko nam strojnica poj,
popelji nas v zmago, popelji na boj.
Le naj se preлива fašistovska kri,
svobode, svobode prežejni smo mi.

Ta strašni klic bo skoro maščevan:
razrušena je rojstna hiša, hram
je ves rdeč od bratovske krvi,
na tuje starši odpeljani mi,
a ves slovenski rod sedaj je vstal,
prav rad še jaz, če treba, kri bom dal.

Mogočno popevko ...

Milče:

NAŠA ZVEZDA

Na obzorju svetla zvezda vzhaja,
na obzorju že svita se dan,
da svobode zlate sonce
posije še nam.

Dve leti že bijemo boj krvavi,
dve leti teče že slovenska kri,
dve leti joče že slovenska mati,
da sega vsakemu v srce.

Skrbna mati kliče sina:
»Pojdi, ljubi Jan, v gore,
da preženemo fašista,
z njim preženemo gorje.«

Tiho Jan poišče puško,
brašna vzame si na pot,
še slovo od svoje drage,
in napoti se v goro.

Po poti mladi Jan premišlja:
»Do nedavna bil si majhen,
o slovenski narod ti,
a sedaj postal si velik,
ko ti zgodovino piše kri.«

N. N.:

KOROŠKI REJ

Godci, stopite na plano,
puške v roké pa za mano,
da naša Koroška bo vstala
in Zila in Miklova Zala.

Mašinca, zagodi ko frula,
vsa te dolina bo čula.
Kot ježva zapoje naj bređa,
naj njena bo glavna beseda.

Vi težki bacači — orači,
vi starci ste, sitni nergači,
vi bas bi veselo zapeli,
in vmes bi topovi grmeli.

Miklova Zala bo vstala,
Zila prosto zaigrala.
Koroška svobodna bo, hej,
dro, godci, zagodimo rej!

Opomba: Ježva je bič.

Jože:

TOVARIŠI

Bili smo na Koroškem. Ali pa veste do kam
segajo naše meje tam gori?
Preko Velikovca, Celovca, Beljaka,
tam narod nestrpno nas čaka,
in knežji kamen pri Gospe Sveti
kliče nam: Dajte rajši umreti,
bolje je, kakor sramotno živeti!
Saj zdaj vstal je kralj Matijaž,
to legendarni Tito je naš.

Andrej Čaleb:

HEJ, KOROŠCI

Hej, Korošci, žito plenja,
dvigni se, tlačanska srenja!
Tito z vojsko k vam prihaja:
Narod ves za pravdo vstaja.

Hej, Korošci, v zbor junaki!
konec zdaj je vsaki tlaki!
Brani pravdo in sirote,
sekaj, spodi tuje trote!

Hej, Korošci, v partizane,
za pravice poteptane,
za svobodo zemlje svete:
zdaj na borbo, hrabre čete!

Triglav vse Slovence družī,
le slabič še tujcu služi.
Sava spaja drage brate:
hrabre Srbe in Hrvate.

Dunav še Bolgare vabi,
kdo zaupa zdaj še Švabi.
Bosna vsa vesela zove
hčere ljube in sinove.

Vardar Macedoncem poje
pesmi lepe, pesmi svoje.
Črna gora vsa vesela
je med brati oživela.
Kaj ni lepa ta družina?
Sedem bratov — vez edina.

Hej, Korošci, v zbor junaki!
Konec zdaj je vsaki tlaki,
saj že žito novo plenja:
Dvigni se, tlačanska srenja!

Andrej Galeb:

ŽALOSTINKA

Vzemi zemlja partizana,
cvet pogreša spet poljana.
Rasti, rasti krvca rdeča,
vzbrsti, vzcveti ljudska sreča!

Kaj meglite se, gorice?
kaj solzite se, vasice?
Šuma šumi, veter poj,
bratje, bijte zadnji boj.

Sprejmi mati sina vase,
zimzelen naj grob prerase,
nagelj rdeč iz srca vzklije,
rožmarin vso žalost spije!

Bratje, sestre, vsi na delo,
polje kliče vas veselo!
Sejte, sejte, silne setve!
Treba bo bogate žetve!

Vzemi ljuba, kar je tvoje,
pesem naj sinovom poje:
Zdaj o očku partizanu,

zdaj o očku velikanu,
ki je krvco žlahtno dal,
vse za ljudstvo žrtvoval.

Sinko moj, le trgaj rože,
ki na grobu že cveto,
saj prinesle so svobodo,
ljudstvu vsemu je lepo.

Očka ni zaman nam padel,
krvco žlahtno žrtvoval,
ni zaman ta grobek zrasel:
Človek nov je v svetu vstal!

Andrej Galeb:

V BOJ, TOLMINCI!

V boj Tolminci, puntarski sinovi!
Nova pravda zdaj na svetu rase,
nova pravda za vse večne čase:
Za rodove vse, ki so pred nami,
za grobove bratske med gorami.

V boj Tolminci, puntarski sinovi!
Punta zdaj ne smemo zamuditi,
staro slavo treba obnoviti:
Soča kliče svoje borce drage.
Bijte, bijte, gonite sovraže!

V boj Tolminci, puntarski sinovi!
Že grmijo naši v zbor koraki,
že na novi punt gremo junaki,
že rohnijo strmi vsi bregovi,
že se stari rušijo jezovi.

V boj Tolminci, puntarski sinovi!
Pesem naša že povsod odmeva,
rod tolminski zopet jo popeva:
Mi smo stari puntarski sinovi,
sonce naše je in naši novi dnovi!

V boj Tolminci, puntarski sinovi!
Soča v morje naj spet bistra teče,
narod voljo svojo naj izreče:
Naj Slovencev rod v svobodi vstane!
V boj Tolminci, vsi med partizane!
Bijmo, bijmo, gonimo tirane!

DODATEK

Iz bolnice:

MUHOVODEC

(Travestija po Prešernu)

Slep je, kdor se z mulo ukvarja,
vedno mu kopita kaže,
večkrat krepkih brc primaže;
svoj živ dan on s palco udarja.

Le poglejmo po koloni,
ki po cesti se pomika,
kjer so mule, tam je vika;
revež mulovodec kloni
od navora. Niti boni,
niti kupi zlatga dnarja,
nimaš takega vladarja,
ki poplačal mulovodcu
bi vse trude ob povodcu.
Slep je, kdor se z mulo ukvarja.

Kaj nam treba priganjačev
neprestano za petami
al pred našimi glavami
vpijejo, prav često mlačev
čutimo od pretepačev.
To se v nje očeh mu kaže,

naj ji z ovsem gobec maže,
ali boža, gladi, vpije,
vrat v objemu ji privije,
vedno mu kopita kaže.

Lani še njegov kolega
je po četi desetaril,
v porciji menažo varil;
letos že povelje njega
po brigadi se razlega.
Mulovodcu sreča laže,
mu k napredku nič ne kaže,
se poti, ko je tišina,
mula mu namesto čina
večkrat krepkih brc primaže.

Al poklica on ne menja;
koder kol po svetu hodi,
kjer ga bela cesta vodi,
in ko v strmi breg se vzpenja,
njemu se oblast ne menja.
Mulje vpitje, šum viharja
mu melanholijo vstvarja.
Ne izneveri se patentu,
takt, podobno dirigentu,
svoj živ dan on s palco udarja!

TROJKA

Trojka, nenavadno čudo
proti Nemčiji drvi.
Lačna, žejna je in trudna,
firer pa jo v beg podi.

»Stopi, Rupnik, mrha stara!
Antonescu, kaj mi spiš!
Pavelić, prokleta para,
vozi, sicer jih dobiš!«

Firer goni in preklinja,
a od straha sam drhti.
Taka groza ga prešinja,
da izbuljil je oči.

Rdeča vojska — strašna sila —
za petami mu sledi,
nemške horde je razbila,
zdaj ostanke še drobi.

Hitler goni, žolč izliva:
»Skačite, prokleti psi!«
Sreča, kača goljufiva,
nam naklonjena več ni.«

Marta:

MOJA LJUBEZEN

Prešerna berem večkrat poezije,
prebiram zdaj novele, zdaj romane,
povsod odkrivajo se srčne rane,
le o ljubezni te so melodije.

Kedar ljubezen se v srce zarije,
te bolečine do tedaj neznane
trpinčijo, kot Neron je kristjane,
če neuslišana ti v srcih bije.

Ljubezni moje silno hrepenenje
presega bol nesrečnega poeta,
ki mu ljubezni dalo je trpljenje.

Odkar mi duša je za tebe vneta,
da vsa si moja, to mi je stremljenje,
tako te ljubim — draga cigareta.

Franc Šubert:

SKESANI DOMOBRANEC

Prosto po Prešernu

Dolgost veselja našega je kratka,
kaj bunkerjev nam že razbila je granata.
Zaprta noč in dan so zdaj Ljubljane vrata,
al' dneva zmage ne pove nobena pratka.

Pred partizanom trese nemška se posadka,
pred njim nas ne obvarje več sto centov drata,
ne odpodi od nas življenja tata
noben izgovor, ne beseda sladka.

Spregleda naj, kdor se v Ljubljani šeta,
in kdor na policijo še ovajat leta,
da smrtna žetev vsak dan bolj dozori.

Še Rupnik, ki zdaj ves vesel popeva,
v mrtvaškem prtu nam pred koncem dneva
molče trobental bo: »Bedak jaz nori!«

K A Z A L O

N. N.:	Ranjenec Stanko	7
Tončka Padovec:	Najdražjemu	11
X:	Partizanova oporoča	13
Korotan:	Žrtvam iz moje čete	14
Janez Šolar:	Ko bom ležal	16
Zora:	Sestra padlega partizana	17
Franci:	Oni dan	18
Slavijan Iztok:	Mi	20
Vasilij:	Zbudite, zdramite se v dolini	21
Radoš:	Otok Rab	22
	Sedem in štirideset	26
Adolf Šinkovec:	Tam, kjer	28
	Pesem o mlinu	29
	Četrtri januar v Žireh 1944	30
Blaž Ostrovihar:	Pri padlih borcih	32
Iztok:	Nekoč čez več milijonov let	36
Jeni:	Pismo	37
	Prisega	38
Stanko Kožuh:	Prekmurcem	39
Stanko K.:	Akcije	40
Jože:	Skozi vas	41
Anton Bajželj:	Kam	42
Vinko:	Gorski Kotar	44
Vesna:	Svobodi	45
Karel Cerar:	Hej, junaki	46
Klusov Joža:	Partizanova pomlad	47
Tomi (Šonc):	V tvojih krvavih očeh	49
Vanjo:	Svetinja	51
Avguštin Lah:	Mogočno popevko nam strojnica poj	52

Milče:	Naša zvezda	54
N. N.:	Koroški rej	55
Jože:	Tovariši	56
Andrej Galeb:	Hej, Korošci	57
	Žalostinka	59
	V boj, Tolminci	61

D o d a t e k :

(Iz bolnice):	Mulovodec	63
Gustl	Trojka	65
Marta:	Moja ljubezen	66
Franc Šubert:	Skesani domobranec	67

Pesmi naših borcev II so prvič izšle v začetku julija 1944. leta. Izdal jih je Propagandni oddelek Glavnega štaba NOV in PO Slovenije.

Urednikova pripomba k drugi izdaji *Pesmi naših borcev I. in II.*: Oba zvezka sta ponatisnjena brez kakršnih koli sprememb, popravljene so le tiskovne napake. Ostale popravke (avtorstvo nekaterih pesmi je brez moje krivde napačno označeno, n. pr. pesmi na str. 29 in 42) in pripombe objavim v III. zvezku, ki ga pripravljam.

